

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	กระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชนเพื่อให้เป็นชุมชนน่าอยู่: กรณีศึกษาบ้านสบยาบ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย		
ผู้เขียน	นายศักรินทร์ มงคลอิทธิเวช		
ปริญญา	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การส่งเสริมสุขภาพ)		
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ธนกร	ช่างน้อย	ประธานกรรมการ
	รองศาสตราจารย์มนัส	ยอดคำ	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community Action Research: CAR) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนบ้านสบยาบในการเป็นชุมชนน่าอยู่ โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ มาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้แก่ ศักยภาพของชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน เมืองน่าอยู่ และการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีกิจกรรมหลัก 3 ประการ คือ การวิจัย การพัฒนาศักยภาพ และการปฏิบัติจริง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ 1) การมองเป้าหมายร่วมกัน 2) การสร้างโครงสร้าง/ กลไกพื้นฐานเพื่อการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ 3) การทำโครงการร่วมกัน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสังเกตและบันทึกการดำเนินงานของชุมชน และสัมภาษณ์สมาชิกที่เข้าร่วมในกิจกรรม ใช้เวลา 1 ปี ข้อมูลได้รับการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ แยกแยะตามหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนด วิเคราะห์และนำเสนอโดยการบรรยาย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การศึกษาบริบทของชุมชนที่เอื้อให้ชุมชนเข้มแข็งและมีศักยภาพ พบว่าชุมชนบ้านสบยาบ คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันตลอดเวลา มีประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงาม มีภูมิปัญญาชาวบ้าน มีผู้นำที่มีความสามารถ และเมื่อมีปัญหาชุมชนมีกลไกทางสังคมที่ดีในการช่วยแก้ไขปัญหา ชุมชนมีทุนในชุมชนครบทุกด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการ

การดำเนินการพัฒนาศักยภาพบ้านสหายให้เป็นชุมชนน่าอยู่ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ที่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการผ่านการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ 1) การมองเป้าหมายร่วมกัน โดยการจัดประชุมชาวบ้านเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน มีวิสัยทัศน์ และเป้าหมายที่ตรงกัน คือ พัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนน่าอยู่ และจัดกิจกรรมการสร้างวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน โดยผ่านกิจกรรมการประยุกต์ใช้กระบวนการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม 2) การสร้างโครงสร้าง/ กลไกพื้นฐานเพื่อการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยการเดินสำรวจเพื่อเก็บข้อมูล และจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อค้นหากลไกพื้นฐานในการพัฒนาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ 3) การทำโครงการร่วมกัน โดยจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพบ้านสหายให้เป็นชุมชนน่าอยู่ และมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานร่วมกันระหว่างทีมผู้วิจัยและตัวแทนภาคประชาชน พบว่า กระบวนการดังกล่าวเกิดผลดีต่อชุมชนคือ การเกิดแนวความคิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเกิดกระบวนการคิด การทำงานอย่างเป็นระบบ มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน เกิดการยอมรับสภาพปัญหาในชุมชนและร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว เกิดการเรียนรู้ในการวางแผนพัฒนาโครงการ การเขียนโครงการเพื่อของบประมาณหรือขอความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอกต่าง ๆ และเกิดประสบการณ์ที่สามารถนำไปพัฒนาชุมชนในด้านอื่น ๆ ต่อไป

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชน สามารถนำไปปรับใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาศักยภาพชุมชนในด้านอื่น ๆ ต่อไป

Thesis Title	Process of Developing Community Capacity for Healthy City: A Case Study of Ban Sop Yab, Chiang Saen District, Chiang Rai Province		
Author	Mr. Saksorn Mongkhonittivech		
Degree	Master of Education (Health Promotion)		
Thesis Advisory Committee	Assoc. Prof. Tanakorn	Changnoi	Chairperson
	Assoc. Prof. Manus	Yodcome	Member

ABSTRACT

This research aims to develop Ban Sop Yab's community capacity to be a healthy city by applying theories : community capacity, the participation of the community, habitable city, and the analysis of the community's participation, as the research conceptual framework through the three major activities; 1) aims to the same goal 2) structure building or basic machinery of the learning community development and 3) project exchange. The data were collected by observation, recording of the community operation, and interview the community members participating in each activity throughout one year. The data were verified and grouped according to the theoretical framework of the study based on qualitative research method.

The findings this study revealed that the people of Ban Sop Yab have good relationships and mutual assistance and supports. In addition, the community consists of the valuable and beautiful cultures and traditions, local wisdom, talents leaders, and a good social machinery helping to solve their problems. Importantly, there community has six important social capitals: geographic, economics, societies, cultures, environments and managements.

The development of Ban Sop Yab's community capacity for healthy cities by using the Community Action Research (CAR) which provide the community opportunities to participate in all procedures through the three operation processes : 1) Guiding Ideas: providing meeting for the

people of the Ban Sop Yab to obtain the initial agreements: visions and goals, Providing activities responding to the obtain visions and goals via the applied process participatory rural appraisal 2) Intra-organizational Learning Infrastructure: surveying to collect the data of the community, and providing practical activities to obtain fundamental statuaries for Ban Sop Yab healthy city and 3) Collaborative Projects: producing action plans to promote the capacity of Ban Sop Yab as a healthy city, monitoring and evaluating the outcomes between the researcher and practitioner. The research results showed that the procedures improved the involving people's thinking system, their systematically operation, and their ability of community problems and needs analyzing. Moreover, the people confess the community's problems and solve the problems together, learning how to plan to develop the project, writing proposal for budgeting or assisting from the outside organizations.

It can be concluded that the experiences of the community capacity building for the learning environment can be applied to develop the community in other areas.